21. 1. 2010

ID: 59890

Společenská nebezpečnost trestného činu

Stupeň nebezpečnosti konkrétního činu pro společnost není nikdy určován materiálním významem jen jedné, byť i závažné okolnosti, ale komplexem všech okolností případu včetně těch, které skutková podstata trestného činu nezahrnuje.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 5 Tdo 637/2009, ze dne 29.7.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovoláních, která podali obvinění D. M. a L. A. proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. 11. 2008, sp. zn. 3 To 123/2008, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 43 T 3/2007, tak, že z podnětu dovolání obviněných D. M. a L. A. se podle § 265k odst. 1 tr. řádu zrušuje rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. 11. 2008, sp. zn. 3 To 123/2008, v celém rozsahu. Podle § 265k odst. 2 tr. řádu se zrušují také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jeho zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. řádu se přikazuje Vrchnímu soudu v Olomouci, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Obvinění D. M. a L. A. byli rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 19. 5. 2008, sp. zn. 43 T 3/2007, uznáni vinnými pod bodem 1. výroku o vině trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 3 písm. c) tr. zák., kterého se dopustili jako spolupachatelé podle § 9 odst. 2 tr. zák., a pod bodem 2. výroku o vině pomocí k trestným činům zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 148 odst. 1, 4 tr. zák. a porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 124 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák.

Za tyto trestné činy byl obviněným D. M. a L. A. uložen každému podle § 148 odst. 4 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání 5 let, pro jehož výkon je soud prvního stupně zařadil podle § 39 odst. 2 písm. c) tr. zák. do věznice s ostrahou. Soud prvního stupně rovněž rozhodl o zproštění obžaloby dalšího obviněného P. K.

Citovaný rozsudek Krajského soudu v Brně napadli odvoláními jak obvinění D. M. a L. A., tak v jejich neprospěch státní zástupce. K odvolání státního zástupce Vrchní soud v Olomouci rozhodl rozsudkem ze dne 12. 11. 2008, sp. zn. 3 To 123/2008, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. řádu částečně zrušil napadený rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o trestu. Podle § 259 odst. 3 tr. řádu pak odvolací soud rozhodl znovu tak, že oba obviněné při nezměněném výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně odsoudil podle § 148 odst. 4 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. každého k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 5 let, pro jehož výkon je zařadil podle § 39 odst. 2 písm. c) tr. zák. do věznice s ostrahou. Současně byl oběma obviněným uložen podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. trest zákazu činnosti spočívající v „zákazu výkonu funkce statutárních zástupců v obchodních společnostech a v družstvech, včetně jejich zastupování na základě plné moci, a zákazu podnikatelské činnosti v oblasti velkoobchodu a maloobchodu, zprostředkování obchodu a služeb a podnikatelského, finančního, organizačního a ekonomického poradenství“ na dobu 5 let.

Podle § 256 tr. řádu pak Vrchní soud v Olomouci týmž rozsudkem zamítl jako nedůvodná odvolání obviněných D. M. a L. A.

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. 11. 2008, sp. zn. 3 To 123/2008, napadli oba obvinění prostřednictvím svých obhájců dovoláními. Obvinění podali svá dovolání dne 17. 2. 2009 a opřeli je o dovolací důvody uvedené v ustanoveních § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. řádu. Podle názoru obviněných jsou skutková zjištění soudů nižších stupňů v extrémním nesouladu s důkazy provedenými ve věci. V souvislosti s touto námitkou obvinění poukazují na způsob hodnocení některých důkazů a zpochybňují správnost závěrů, které soudy obou stupňů vyvodily z opatřených odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu. Pokud jde o skutek popsaný pod bodem 1. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, obvinění zdůraznili, že v podstatě donutili svědka S. L. k tomu, aby zaplatil celní jistotu, a tím zabránili vzniku protiprávního následku. Navíc podle obviněných se v důsledku následného zpětného vývozu zboží, ohledně kterého mělo dojít k celnímu a daňovému úniku, nemohli dopustit trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 3 písm. c) tr. zák. V případě skutku uvedeného pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně jsou obvinění přesvědčeni, že jím nenaplnili subjektivní stránku pomoci k trestným činům zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 148 odst. 1, 4 tr. zák. a porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 124 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. Jak dále oba obvinění uvedli, k naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 124 odst. 1 tr. zák. se vyžaduje, aby pachatel vědomě dovážel zboží, které podléhá zákazu dovozu, přičemž v posuzované věci podle obviněných nebyl takový zákaz porušen a soudy nižších stupňů jim zde ani neprokázaly zavinění. Obvinění zaměřili své výhrady i proti výroku o trestu zákazu činnosti, protože odvolací soud údajně vymezil rozsah tohoto druhu trestu příliš široce a nezohlednil v něm ani souvislost se stíhanou trestnou činností.

K dovolacímu důvodu uvedenému v § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu obvinění D. M. a L. A. v podstatě namítli jen to, že Vrchní soud v Olomouci v rozporu se zákonem zamítl jejich odvolání, ačkoli zde byl dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu.

Závěrem svých dovolání obvinění D. M. a L. A. navrhli, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. 11. 2008, sp. zn. 3 To 123/2008, jakož i rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 19. 5. 2008, sp. zn. 43 T 3/2007, a aby podle § 265l odst. 1 tr. řádu přikázal věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. Současně obvinění podle § 265o odst. 1 tr. řádu navrhli, aby Nejvyšší soud rozhodl o odkladu výkonu uloženého trestu odnětí svobody.

Obviněný L. A. prostřednictvím obhájce doplnil své dovolání podáním ze dne 25. 2. 2009 a s poukazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu vytkl soudům nižších stupňů, že se dostatečně nezabývaly existencí společenské nebezpečnosti jím spáchaných činů. Jak dále uvedl tento obviněný, soudy údajně nepřihlédly ke všem okolnostem, které spoluurčují stupeň společenské nebezpečnosti, přičemž v posuzované věci nebyly splněny podmínky pro použití ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák. ve vztahu k okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 148 odst. 4 tr. zák. Obviněný je totiž přesvědčen, že zde existují takové okolnosti, které snižují nebezpečnost jeho činů pro společnost. V této souvislosti obviněný výslovně poukázal na skutečnost, že se dopustil skutku uvedeného pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně toliko jako pomocník a že jeho podíl na trestné činnosti nebyl výrazný. Podle názoru obviněného měl odvolací soud použít právní kvalifikaci jen podle § 148 odst. 3 tr. zák. a uložit mu trest odnětí svobody s podmíněným odkladem jeho výkonu. Dále obviněný namítl nesprávné hodnocení provedených důkazů a vyjádřil nesouhlas zejména s posouzením odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu.

S ohledem na argumentaci vyjádřenou v doplnění dovolání obviněný L. A. navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k tr. řádu zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. 11. 2008, sp. zn. 3 To 123/2008, a jemu předcházející rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 19. 5. 2008, sp. zn. 43 T 3/2007, a aby věc přikázal soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. Současně obviněný požádal podle § 265h odst. 3 tr. řádu o povolení odkladu výkonu napadeného rozhodnutí.

Nejvyšší státní zástupkyně se vyjádřila k dovoláním obviněných D. M. a L. A. prostřednictvím státní zástupkyně činné u Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jejího názoru obvinění naplnili mimo jiné subjektivní stránku trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 3 písm. c) tr. zák., přičemž její existence vyplývá i z provedeného dokazování. Ze skutku popsaného pod bodem 1. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně je podle státní zástupkyně patrné, že obvinění nepřihlásili k celnímu řízení alkoholické nápoje přepravované s jiným potravinářským zbožím a že tak jednali se záměrem vyhnout se placení cla, spotřební daně a daně z přidané hodnoty. Státní zástupkyně je rovněž přesvědčena, že mezi skutkovými zjištěními a právními závěry, k nimž v posuzované věci dospěly soudy obou stupňů, neexistuje tzv. extrémní nesoulad. Státní zástupkyně nemá žádné pochybnosti o správnosti použité právní kvalifikace ani v případě skutku uvedeného pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, neboť obvinění zde byli vedeni úmyslem napomoci dovozu tabákových výrobků neoznačených způsobem předepsaným v ustanovení § 114 odst. 2, 3 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, přičemž tím vědomě poskytli pomoc ke zkrácení daně a cla. Státní zástupkyně považuje za nedůvodné i námitky obviněných, jimiž zpochybnili způsobený následek v podobě vzniku škody podle § 148 odst. 3 písm. c) tr. zák., protože celní jistota složená obviněnými se mohla vztahovat pouze ke zboží celně deklarovanému, které se nacházelo v celním režimu, a nemohla proto zajišťovat celní dluh ohledně zboží zatajeného celním orgánům. Ani celní jistota tedy neměla vliv na výši způsobené škody. Námitky obviněných proti uloženému trestu zákazu činnosti pak podle státní zástupkyně neodpovídají uplatněným dovolacím důvodům.

Státní zástupkyně se neztotožnila ani s námitkou obviněného L. A., v které vytýká nesprávné použití ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák. V případě trestného činu uvedeného pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně totiž byla způsobena škoda přesahující trojnásobek škody velkého rozsahu a okolnosti, na něž v této souvislosti obviněný poukázal (tj. že se zboží nedostalo do oběhu a stát v konečném důsledku neutrpěl škodu), v době spáchání uvedeného trestného činu ještě neexistovaly, a pokud nastaly později, nebylo to přičiněním obviněných, ale důsledným monitoringem celních orgánů.

Závěrem svého vyjádření proto státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněných D. M. a L. A. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu, neboť jsou zjevně neopodstatněná.

Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že obvinění D. M. a L. A. podali dovolání jako oprávněné osoby [§ 265d odst. 1 písm. b) tr. řádu], učinili tak prostřednictvím svých obhájců (§ 265d odst. 2 tr. řádu), včas a na správném místě (§ 265e tr. řádu), jejich dovolání směřují proti rozhodnutí, proti němuž je dovolání obecně přípustné [§ 265a odst. 2 písm. a), h) tr. řádu], a podaná dovolání obsahují stanovené náležitosti (§ 265f odst. 1 tr. řádu).

Pokud jde o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, který uplatnili obvinění D. M. a L. A. ve svých dovoláních, ten je dán tehdy, spočívá li rozhodnutí na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Tomuto dovolacímu důvodu odpovídá především tvrzení obviněných, jímž zpochybnili správnost právního posouzení skutku popsaného pod bodem 2. odsuzujícího výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně jako pomoci k trestnému činu porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 124 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. Proto Nejvyšší soud v rozsahu uvedeném v § 265i odst. 3 a 4 tr. řádu přezkoumal zákonnost a odůvodněnost napadeného rozsudku Vrchního soudu v Olomouci, jakož i řízení, které mu předcházelo. Po přezkoumání dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání obviněných jsou částečně důvodná.

K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu Nejvyšší soud připomíná, že je naplněn tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplňuje znaky žádného trestného

činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v okolnosti, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru o tom, zda je stíhaný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin se jedná. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotně právním posouzení, které lze dovodit pouze za situace, pokud byla určitá skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo.

Uvedený dovolací důvod však nemohou naplnit ty námitky obviněných D. M. a L. A., jimiž zpochybňují správnost a úplnost provedeného dokazování, zejména pokud jde o hodnocení důkazů v podobě odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Jde totiž o procesní námitky, které neodpovídají hmotněprávní povaze dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, protože takové případné vady nespočívají v nesprávném právním posouzení skutku ani v jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, ale souvisí s procesem provádění a hodnocení důkazů, který je upraven normami trestního práva procesního, zejména pak v posuzovaných souvislostech ustanoveními § 2 odst. 5, 6, § 88, § 89 a násl. a § 207 a násl. tr. řádu. Zmíněné výhrady obviněných tedy nemohou být předmětem přezkoumávání v dovolacím řízení.

Obdobný závěr platí i pro námitky obviněných D. M. a L. A., pokud soudům nižších stupňů vytýkají tzv. extrémní nesoulad mezi jejich skutkovými zjištěními a právními závěry. Ani takové tvrzení obviněných totiž neodpovídá hmotněprávní povaze dovolacího důvodu vymezeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu. V tomto směru lze především poukázat na dosavadní judikaturu Nejvyššího soudu k výkladu a aplikaci dovolacího důvodu podle citovaného ustanovení, jak je souhrnně vyjádřena např. pod č. 36/2004, s. 298, Sb. rozh. tr. nebo v četných dalších rozhodnutích Nejvyššího soudu a např. též v usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. 15 Tdo 574/2006. Podle této konstantní judikatury Nejvyšší soud v dovolacím řízení zásadně nepřezkoumává zákonnost a úplnost provedeného dokazování a neposuzuje správnost hodnocení důkazů soudy nižších stupňů. Takový výklad zmíněného dovolacího důvodu byl potvrzen i řadou rozhodnutí Ústavního soudu (např. usnesením Ústavního soudu ze dne 9. 9. 2004, sp. zn. III. ÚS 95/04, uveřejněným pod č. 45 ve svazku 34 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu), v nichž se Ústavní soud ztotožnil s dosavadní praxí Nejvyššího soudu při interpretaci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, takže zde není důvod odchylovat se od této ustálené soudní judikatury. Navíc tvrzení o tzv. extrémním nesouladu mezi učiněnými skutkovými zjištěními a provedenými důkazy používá Ústavní soud k odůvodnění své vlastní rozhodovací praxe, při které z podnětu ústavních stížností výjimečně zasahuje do rozhodnutí obecných soudů, pokud má jejich nesprávná realizace důkazního řízení za následek porušení základních práv a svobod ve smyslu dotčení postulátů spravedlivého procesu (viz souhrnně zejména nález Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. III. ÚS 177/04, publikovaný pod č. 172 ve svazku 35 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu). Nejde tedy o žádný dovolací důvod podle § 265b tr. řádu, jímž by byl Nejvyšší soud vázán.

Dále se Nejvyšší soud zabýval námitkami obviněných D. M. a L. A., které sice již odpovídají použitému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, ale jsou neopodstatněné. Jde především o tvrzení obviněných, kterým zpochybnili jednak naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 3 písm. c) tr. zák., jehož se dopustili skutkem uvedeným pod bodem 1. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, a jednak subjektivní stránku pomoci k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 148 odst. 1, 4 tr. zák., jímž byli uznáni vinnými pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně.

Pokud obvinění D. M. a L. A. vyjádřili pochybnosti o správnosti právního posouzení skutku popsaného pod bodem 1. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně a kvalifikovaného jako trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 3 písm. c) tr. zák., nemohl se Nejvyšší soud ztotožnit s námitkami obviněných. K tomu je třeba připomenout, že objektem trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1 tr.

zák. je zájem státu na správném vyměření daně, cla nebo jiné povinné platby a na příjmech z těchto povinných plateb. Za zkrácení povinných plateb se považuje jakékoli jednání pachatele, v důsledku něhož je plátci nebo poplatníkovi vyměřena nižší daň, clo nebo jiná povinná platba nebo vůbec nedojde k vyměření takové platby. Výši zkrácení pak představuje rozdíl mezi daní, clem nebo jinou povinnou platbou, kterou má plátce nebo poplatník zaplatit podle příslušných předpisů, a nižší daní, clem nebo jinou povinnou platbou, která mu byla vyměřena na základě jím uvedených údajů, resp. kterou případně pachatel již zaplatil. V případě, že daň, clo nebo jiná povinná platba nebyla vůbec přiznána nebo vyměřena, protože pachatel např. zatajil skutečnosti odůvodňující vznik daňové, celní nebo jiné platební povinnosti, výše zkrácení zde představuje celou výši této zatajené povinné platby. Zkrácením daně, cla nebo jiné povinné platby však není její pouhé neodvedení, pokud došlo ke správnému výpočtu, přiznání nebo vyměření příslušné platby, neboť nebyly zatajeny skutečnosti odůvodňující vznik daňové, celní nebo jiné poplatkové povinnosti. Ke spáchání citovaného trestného činu se přitom vyžaduje úmyslné zavinění, přičemž ke způsobení těžšího následku (resp. účinku) v podobě vzniku značné škody ve smyslu § 148 odst. 3 písm. c) tr. zák. postačí zavinění i z nevědomé nedbalosti [viz § 6 písm. a) tr. zák.].

Jak je přitom patrné z rozhodných skutkových zjištění uvedených v tzv. skutkové větě pod bodem 1. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, v přesně nezjištěnou dobu přede dnem 27. 10. 2004 obvinění ve vzájemné spolupráci mezi sebou a doposud neustanovenou osobou čínské národnosti, která v Číně domluvila dodání potravinářského zboží včetně alkoholických nápojů a zaplatila cenu za toto zboží i s jeho dopravou, obviněný D. M. objednal formálně jménem obchodní společnosti D., s. r. o., se sídlem v B. K., jejímž byl jednatelem, dovoz potravinářského zboží pocházejícího z Číny z přístavu v H. do B., a to prostřednictvím přepravní společnosti C.-C. H., pobočka v P., ačkoli obvinění věděli, že zásilka bude obsahovat i alkoholické nápoje. Popsaným způsobem obvinění jednali v úmyslu nepřihlásit toto dovážené zboží k celnímu řízení, a vyhnout se tak zaplacení spotřební daně a daně z přidané hodnoty a uvést zboží dále do oběhu na území České republiky. V okamžiku, kdy byly konkrétní kontejnery s označením obsahující mimo jiné 600 kartonů po 20 lahvích, tedy 12 000 kusů lahví po 500 ml s čirou tekutinou s obsahem 56 % alkoholu, a s označením obsahující též 70 kartonů po 6 lahvích, tedy 420 kusů lahví po 500 ml s tekutinou označenou jako Wuliangye s obsahem 52 % alkoholu (V/V), a 120 kartonů po 12 lahvích, tedy 1 440 kusů lahví po 500 ml s tekutinou označenou jako Kwiechov-Moutai s obsahem 53 % alkoholu, přistaveny dne 27. 10. 2004 řidiči nákladních automobilů T. H. a Z. S. přímo na celnici v Brně, ul. H., kde mělo dojít k proclení řádně deklarovaného a přepravovaného zboží, dostavil se sem obviněný D. M. s doklady, v nichž záměrně deklaroval převážený alkohol jako ocet. V okamžiku, kdy zaměstnanci Celního úřadu v Brně rozhodli o provedení úplné vnitřní kontroly, podal obviněný D. M. na základě výslovného pokynu L. A. celní prohlášení č. TCP 40172994-009027 ze dne 29. 10. 2004 a č. TCP 40172994-09034 ze dne 29.10. 2004, v nichž celní deklarant – obchodní společnost D., s. r. o., navrhla propustit deklarované zboží do režimu tranzit. Uvedeným způsobem obvinění předstírali, že veškeré zboží má být reexportováno do Slovenské republiky, čímž se snažili změnit záměr zaměstnanců celního úřadu provést vnitřní kontrolu, aby se tak vyhnuli kontrole obsahu přepravních kontejnerů. Obvinění ovšem nedosáhli zmíněného cíle, protože při provedené kontrole téhož dne byl objeven alkohol a dne 29. 10. 2004 vydal Celní úřad v Brně rozhodnutí o zajištění zboží, přičemž tak zabránil jeho další distribuci na území České republiky. Popsaným jednáním přitom obvinění způsobili České republice, zastoupené Celním úřadem v Brně, na neodvedení spotřební daně a daně z přidané hodnoty celkovou škodu ve výši 1 321 098,- Kč.

Popsaný skutkový stav, který zjistily soudy nižších stupňů, podle názoru Nejvyššího soudu jednoznačně svědčí o naplnění všech zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 3 písm. c) tr. zák., který zde byl spáchán právě tím, že obvinění zatajili dovoz zboží podléhajícího spotřební dani a dani z přidané hodnoty, a tím zkrátili tyto daně. Ostatně obvinění s výjimkou níže uvedených tvrzení nevznesli

žádné konkrétní argumenty, jimiž by zpochybnili existenci jednotlivých znaků zmíněného trestného činu.

Trestní odpovědnost obviněných D. M. a L. A. za trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 3 písm. c) tr. zák. nemůže být zpochybněna ani jejich tvrzením ohledně významu zajištění celního dluhu prostřednictvím celní jistoty. Nejvyšší soud se zde především ztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, podle něhož celní jistota [viz zejména § 256 odst. 1 písm. a) zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů] může zajišťovat jen takový celní dluh, který vznikl v souvislosti se zbožím předloženým k celnímu řízení, nikoli tedy ve vztahu ke zboží zatajenému před celní kontrolou. Ostatně soudy obou stupňů vycházely ze skutkových zjištění, která nemůže Nejvyšší soud v dovolacím řízení jakkoli zpochybňovat a podle nichž nedošlo k žádnému zajištění dluhu vyplývajícího z dovozu toho zboží, které bylo zatajeno před celními orgány a jehož se týká zkrácení spotřební daně a daně z přidané hodnoty. Navíc, jak vyplývá z judikatury Nejvyššího soudu (viz přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2004, sp. zn. 6 Tdo 280/2004, publikované pod č. T 691. v sešitě 5 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydává Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2004), trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1 tr. zák. lze spáchat i tehdy, když byl celní dluh zajištěn ručením nebo jiným zajišťovacím institutem (zde mělo jít o srovnatelný způsob zajištění složením celní jistoty), protože trestný čin je zde dokonán již předtím, než dojde k případnému plnění z ručitelského závazku, resp. ze složené celní jistoty, takže dodatečné plnění z těchto zajišťovacích institutů lze považovat pouze za následnou náhradu škody způsobené zkrácením daně, cla, poplatku nebo podobné povinné platby. V posuzované věci tudíž není podstatné zjištění, zda obvinění zajistili složení celní jistoty, jak namítají ve svých dovoláních, neboť taková okolnost by mohla mít význam pouze z hlediska případné náhrady škody. Námitky obviněných, které uplatnili v tomto směru, jsou proto neopodstatněné.

Nejvyšší soud rovněž neakceptoval výhrady obviněných D. M. a L. A., jimiž zpochybnili svou trestní odpovědnost za trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 3 písm. c) tr. zák. s poukazem na údajný vývoz předmětného (zatajeného) zboží do Slovenské republiky. Jednak totiž dovoz, vývoz nebo přeprava zboží v tzv. tranzitním režimu bez dalšího nevylučují naplnění skutkové podstaty uvedeného trestného činu, existují-li zde současně jiné okolnosti, z nichž lze usuzovat na spáchání příslušného celního deliktu. Jinými slovy vyjádřeno, o trestný čin podle § 148 tr. zák. jde i tehdy, pokud celní orgán v souladu zejména s ustanoveními § 37 a § 48 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů, provede celní kontrolu, při které zjistí, že pachatel (tedy obvinění) dopravil na území České republiky řádně nedeklarované zboží, které jinak podléhá celnímu dohledu a je zatíženo daňovou povinností. V posuzované věci přitom nebylo předmětné zboží (tj. lahve s alkoholem) vůbec propuštěno do tranzitního režimu, ale obvinění toliko učinili dodatečný návrh na vývoz zboží do Slovenské republiky, a to až poté, když hrozilo provedení celní kontroly a odhalení zatajeného zboží, jehož dovozem byly zkráceny příslušné daně. Jak dále jednoznačně vyplývá z rozhodných skutkových zjištění, obvinění předstírali tento vývoz zboží jen proto, aby se vyhnuli provedení kontroly ze strany celních orgánů a aby dovážený alkohol nebyl podroben odpovídajícímu zdanění. Nejvyšší soud tedy považuje uvedenou námitkou obviněných za nedůvodnou, když navíc ani nenaplňuje uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu., neboť je v podstatě založena na polemice se skutkovými zjištěními, k nimž dospěly soudy nižších stupňů.

Nejvyšší soud se pak zabýval námitkami obviněných D. M. a L. A., kterými soudům nižších stupňů vytýkali nesprávné posouzení subjektivní stránky pomoci k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 148 odst. 1, 4 tr. zák., jejímž spácháním byli uznáni vinnými pod bodem 2. v odsuzujícím výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně.

Z hlediska subjektivní stránky se zde vyžaduje zavinění ve formě úmyslu, přičemž postačí alespoň

úmysl nepřímý [§ 4 písm. b) tr. zák.]. O zavinění ve formě nepřímého (eventuálního) úmyslu se pak jedná i v případě, když cílem pachatelova jednání bylo dosažení jiného možného výsledku, třeba i z hlediska trestního práva nevýznamného, a eventualita vzniku následku uvedeného v trestním zákoně mu byla nepříjemná (srov. rozhodnutí pod č. 3/2006 Sb. rozh. tr.). Na srozumění se způsobením škodlivého následku lze tedy usuzovat z toho, že pachatel nemohl počítat se žádnou konkrétní okolností, která by mohla zabránit tomuto následku, jehož způsobení si pachatel představoval jako možné (srov. Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. I. díl. 6., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 52).

Jak přitom vyplývá z tzv. skutkové věty uvedené pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku Krajského soudu v Brně, obvinění D. M. a L. A. v přesně nezjištěnou dobu před 2. 7. 2005 ve vzájemné spolupráci mezi sebou a s doposud neustanovenou osobou čínské národnosti, která v Číně domluvila dodání potravinářského zboží a cigaret, přičemž toto zboží i zaplatila a uhradila náklady za jeho přepravu, pomohli zajistit pro příjemce předmětného zboží – obchodní společnost H., s. r. o., dopravu kontejneru s označením. Uvedený kontejner obsahoval i zásilku 1 850 000 kusů cigaret značky Marlboro KS FTB, 4 150 000 kusů cigaret značky Marlboro (red) 100 FTB a 2 000 000 kusů cigaret značky Marlboro LIGHTS, přičemž všechny předmětné cigarety nebyly označeny nálepkou pro daňové účely. Doklady k přepravovanému zboží přitom obvinění doručili do H. prostřednictvím svědka V. J., dále objednali řidiče P. K., který však přímo v H. získal jiného řidiče – svědka J. K. Po příjezdu kamionu se zbožím na území České republiky dne 2. 7. 2005 přisedl do vozidla P. K., s nímž telefonicky komunikoval obviněný D. M. Oba obvinění pak prostřednictvím mobilního telefonu kontrolovali pohyb přepravy, udělovali pokyny ke směru cesty a místu určení a v průběhu této přepravy informovali doposud neustanovenou osobu o dosavadním průběhu přepravy. Dne 2. 7. 2005 byl ovšem kamion u obce T. zastaven příslušníky celního úřadu, následně byl odstaven v prostoru Celního úřadu v Plzni, oddělení v Karlových Varech, a předmětná zásilka byla zajištěna. Obvinění přitom popsaným způsobem jednali jednak v úmyslu napomoci k dovozu tabákových výrobků, které nebyly ve smyslu § 114 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, označeny tabákovými nálepkami platnými na daňovém území České republiky, jednak v úmyslu, aby toto zboží nebylo přihlášeno k celnímu řízení a nedošlo k zaplacení cla, spotřební daně a daně z přidané hodnoty, přičemž na tomto clu a daních vznikla škoda ve výši 15 150 992,- Kč.

Závěr o naplnění subjektivní stránky pomoci k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 10 odst. 1 písm. c) a § 148 odst. 1, 4 tr. zák., jejímž spácháním byli obvinění D. M. a L. A. uznáni vinnými, zde tedy vyplývá nejen z charakteru a způsobu jejich jednání, jak bylo popsáno ve skutkové větě pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, ale i z ostatních rozhodných okolností, za nichž se obvinění dopustili posuzovaného skutku. Svými námitkami zpochybňujícími naplnění subjektivní stránky pomoci ke zmíněnému trestnému činu navíc obvinění částečně popírají i uvedená rozhodná skutková zjištění, a tím se dostávají mimo hmotněprávní povahu uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, jak byla výše vymezena.

Pokud obvinění D. M. a L. A. zpochybňují existenci tzv. intelektové složky zavinění ve formě úmyslu, nemohl se Nejvyšší soud ani s tímto tvrzením ztotožnit. Jak je totiž zřejmé z rozhodných skutkových zjištění, obvinění zcela vědomě pomáhali doposud neustanovené osobě (zřejmě čínské národnosti) organizovat dovoz zboží, na jehož daňové a celní kontrole má stát zájem, a činili takové kroky, jimiž se snažili zatajit toto zboží před celními orgány. Pokud jde o složku volní, oba obvinění byli přinejmenším srozuměni s tím, že svým jednáním napomáhají hlavnímu pachateli získat na úkor příjmů státu neoprávněný finanční prospěch. Nejvyšší soud k otázce zavinění pomocníka [§ 10 odst. 1 písm. c) tr. zák.] připomíná, že v posuzované věci nebylo třeba, aby obvinění měli konkrétní představu o protiprávním jednání hlavního pachatele (v tomto případě neznámé osoby patrně čínské národnosti), zejména co se týče předmětu, rozsahu, místa a času trestného činu, který sám páchal.

Pokud jde o pomocníka (tj. obviněné), zcela totiž postačí, aby si uvědomoval trestný čin hlavního pachatele alespoň v podstatných rysech, resp. to, že osoba, jíž je nápomocen ke spáchání trestného činu, ohrožuje nebo porušuje zájem chráněný trestním zákonem (srov. přiměřeně rozhodnutí pod č. 4686/1933 Sb. rozh. Vážný a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. 5 Tdo 485/2006, publikované pod č. T 914. v sešitě 28 Souboru trestních rozhodnutí, který vydává Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2006).

Ze všech výše vyložených důvodů tedy jednoznačně vyplývá, že obvinění D. M. a L. A. naplnili skutkem uvedeným pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně i subjektivní stránku pomoci k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 148 odst. 1, 4 tr. zák. Jejich námitky uplatněné v tomto směru jsou proto neopodstatněné.

Naproti tomu za důvodné a odpovídající uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu Nejvyšší soud považuje námitky obviněných D. M. a L. A., kterými soudům nižších stupňů vytýkají pochybení při právní kvalifikaci téhož skutku obsaženého pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, pokud by posouzen též jako pomoc k trestnému činu porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 124 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. V této souvislosti oba obvinění důvodně namítají, že soudy nižších stupňů nesprávně posoudily otázku, zda předmětné – zatajené – zboží, tj. cigarety, podléhalo zákazu nebo omezení dovozu.

K tomu Nejvyšší soud připomíná, že trestného činu porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. se dopustí ten, kdo podstatně ohrozí obecný zájem tím, že poruší zákaz nebo omezení dovozu, vývozu nebo průvozu zboží, a způsobí tímto činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek. Pokud jde o znak objektivní stránky tohoto trestného činu spočívající v porušení zákazu nebo omezení dovozu, vývozu nebo průvozu zboží, podle dosavadní judikatury Nejvyššího soudu k jeho naplnění nepostačuje jen skutečnost, že určité zboží nebylo v rozporu s celním zákonem (zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů) předloženo k celnímu řízení, ale je třeba zjistit, zda došlo k porušení zvláštního předpisu, který upravuje (resp. omezuje nebo zakazuje) pohyb zboží přes státní hranice. Ustanovení § 124 odst. 1 tr. zák. je totiž trestněprávní normou s tzv. blanketní dispozicí, která odkazuje na právní normy regulující oběh zboží ve styku s cizinou. Nepodléhá-li oběh konkrétního zboží takové regulaci, nemůže pachatel porušit zmíněnou mimotrestní právní normu a jeho jednání ani není způsobilé podstatně ohrozit obecný zájem ve smyslu § 124 odst. 1 tr. zák. Spáchání uvedeného trestného činu tedy vyžaduje porušení mimotrestní právní normy takové povahy a účelu, která reguluje oběh zboží ve styku s cizinou a vztahuje se právě k těm hospodářským a jiným zájmům, jimž poskytuje trestněprávní ochranu ustanovení § 124 tr. zák. Objektem tohoto trestného činu jsou zejména hospodářské zájmy (s ohledem na jeho zařazení mezi trestné činy hospodářské), ale též např. bezpečnostní, zdravotnické, veterinární či kulturní zájmy. V případě hospodářských zájmů pak jde o ty z nich, jimž neposkytují trestněprávní ochranu jiná ustanovení trestního zákona, zejména skutkové podstaty trestných činů daňových.

Pokud jde tedy o zákaz nebo omezení dovozu, vývozu nebo průvozu tabákových výrobků (konkrétně cigaret), jejichž porušení měli obvinění D. M. a L. A. napomáhat nerespektováním mimotrestní právní normy obsažené v ustanovení § 114 odst. 2, 3 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o spotřebních daních), Nejvyšší soud k tomu uvádí následující. Zákaz dovozu neznačených cigaret, doutníků a cigarillos bylo možno dovodit výkladem ustanovení § 4 odst. 1 a contrario zákona č. 303/1993 Sb., o zrušení státního tabákového monopolu a o opatřeních s tím souvisejících, účinného do 31. 12. 2003, resp. omezení dovozu tabákových výrobků vyplývalo i z ustanovení § 5 téhož zákona. Jak totiž vyplývá z ustanovení § 1 téhož zákona, jeho účelem bylo upravit některé podmínky zpracování tabáku, výroby, skladování a prodeje tabákových výrobků, včetně ukládání sankcí za porušení stanovených povinností. Zákon č. 303/1993 Sb. tedy neupravoval

problematiku zdaňování cigaret a jiných tabákových výrobků, ale pokud zavedl povinnost označovat cigarety, doutníky a cigarillos (§ 4 odst. 1 citovaného zákona), bylo to z důvodu, aby bylo dosaženo zmíněného účelu tohoto zákona, tj. určité kontroly a regulace výroby, dovozu, skladování a prodeje cigaret a jiných tabákových výrobků. Z této právní úpravy tedy bylo možné dovodit, že i dovoz neoznačených (neokolkovaných) cigaret na území České republiky v rozporu s ustanovením § 4 odst. 1 zákona č. 303/1993 Sb. je porušením zákazu dovozu ve smyslu § 124 odst. 1 tr. zák. Popsaná situace se ovšem podstatně změnila od 1. 1. 2004, kdy byl zákon č. 303/1993 Sb. zrušen zákonem č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, aniž došlo k nějaké nové úpravě regulace a kontroly výroby, dovozu, skladování a prodeje cigaret a jiných tabákových výrobků. Pokud i podle citované nové úpravy zůstala zachovaná povinnost označovat cigarety a jiné tabákové výrobky, pak již jen pro daňové účely. Z ustanovení § 114 odst. 2 zákona o spotřebních daních totiž vyplývá, že tabákové výrobky vyrobené na daňovém území České republiky, dovezené na daňové území České republiky nebo dopravené na daňové území České republiky z jiného členského státu Evropské unie musí být značeny tabákovou nálepkou. Účelem citovaného ustanovení tak podle názoru Nejvyššího soudu není zakázat či omezit nekontrolovatelný dovoz, vývoz nebo průvoz zboží v podobě cigaret a jiných tabákových výrobků ve vztahu k území České republiky, nýbrž jde o stanovení podmínek pro plnění daňových povinností subjektu spotřební daně z tabákových výrobků. Ustanovení § 114 zákona o spotřebních daních, na které ve svém rozsudku odkázal soud prvního stupně, tedy na rozdíl od zákona č. 303/1993 Sb. neobsahuje zákaz nebo omezení dovozu či vývozu tabákových výrobků ve smyslu § 124 odst. 1 tr. zák. a takový zákaz nebo omezení nevyplývá ani z jiného právního předpisu.

Účelem omezení obsažených v ustanovení § 114 odst. 2, 3 zákona o spotřebních daních je tedy zabránit daňovým únikům ve vztahu ke spotřební dani z tabákových výrobků, a protože citovaná mimotrestní právní norma primárně upravuje povinnosti daňových subjektů, přichází v úvahu postihnout jednání pachatele, kterým porušil zákaz nebo příkaz v ní stanovený, jen za použití ustanovení o trestných činech daňových uvedených v hlavě druhé, oddílu třetím, zvláštní části trestního zákona (§ 145a, § 147 až § 148b tr. zák.). Přitom porušení konkrétní daňové povinnosti, která může být formulována též v mimotrestní právní normě, nelze zároveň postihovat podle ustanovení § 124 tr. zák., jehož objektem (předmětem ochrany) jsou hospodářské a jiné zájmy, o nichž se dovolací soud zmínil již výše, neboť tyto zájmy nejsou totožné s fiskálním zájmem chráněným ustanoveními o daňových trestných činech (v daných souvislostech zejména o trestném činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 tr. zák. nebo trestném činu porušení předpisů o nálepkách k označení zboží podle § 148a tr. zák.). Ostatně proto soudní praxe dospěla k závěru, podle něhož k naplnění znaku „poruší zákaz nebo omezení dovozu, vývozu nebo průvozu zboží“ ve skutkové podstatě trestného činu porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 tr. zák. nepostačuje jen to, že zboží nebylo v rozporu s celním zákonem (zákonem č. 13/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) předloženo k celnímu řízení, ale je třeba zjistit, že došlo k porušení zvláštního předpisu, který upravuje pohyb zboží přes státní hranici. Ustanovení § 124 tr. zák. je totiž trestněprávní normou s blanketní dispozicí, odkazující na právní normy regulující oběh zboží. Nepodléhá-li oběh konkrétního zboží takové regulaci, nemůže jednáním pachatele dojít ani k podstatnému ohrožení obecného zájmu ve smyslu § 124 odst. 1 tr. zák. (viz rozhodnutí pod č. 26/2001 Sb. rozh. tr.). Zatajení dováženého zboží před celní kontrolou a ve snaze uniknout povinnosti spočívající ve vyměření cla a příslušných daní pak lze postihnout jen jako trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 tr. zák.

Jak je mimo jiné patrné z rozhodných skutkových zjištění v posuzované věci, obvinění D. M. a L. A. pomohli dovézt na daňové území České republiky neokolkované cigarety, čímž nepochybně jednali v rozporu s ustanovením § 114 odst. 2, 3 zákona o spotřebních daních. Na podkladě shora vyjádřených závěrů je tedy podle názoru Nejvyššího soudu zřejmé, že jednání obou obviněných porušilo fiskální zájmy státu, takže by připadala v úvahu právní kvalifikace skutku uvedeného pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně jako trestného činu porušení předpisů o nálepkách k

označení zboží podle § 148a tr. zák., popřípadě pomoci k němu ve smyslu § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. Dosud neznámý pachatel, jemuž obvinění pomáhali, ovšem zatajením zboží podléhajícího clu, spotřební dani a dani z přidané hodnoty porušil zájem státu na správném přiznání, vyměření a zaplacení uvedených povinných plateb, přičemž ochrana tohoto zájmu je objektem trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 tr. zák., takže obvinění byli správně uznáni vinnými pomocí k tomuto trestnému činu podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 148 odst. 1, 4 tr. zák. Pro úplnost Nejvyšší soud připomíná, že je vyloučen souběh trestných činů zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 tr. zák. a porušení předpisů o nálepkách k označení zboží § 148a tr. zák., neboť tato ustanovení jsou ve vztahu subsidiarity. Trestný čin porušení předpisů o nálepkách k označení zboží podle § 148a odst. 1 alinea druhá, odst. 2 písm. a) tr. zák. je totiž ve vztahu k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1 tr. zák. deliktem subsidiárním, neboť ohledně včasného a řádného vyměření daně se zde postihuje v podstatě jednání přípravného charakteru, které může směřovat právě ke zkrácení daně nebo jiné podobné platby (např. cla). Dojde-li pak skutečně ke zkrácení daně nebo jiné podobné platby ve větším rozsahu, skutek se posoudí jen jako trestný čin podle § 148 odst. 1 tr. zák., a nikoli též jako trestný čin podle § 148a odst. 1 alinea druhá tr. zák. (viz rozhodnutí pod č. 40/2007-I. Sb. rozh. tr.).

Pokud jde o souběh trestných činů porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 tr. zák. a zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 tr. zák., k němuž v posuzované věci dospěly soudy obou stupňů, když posoudily skutek popsaný pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně jako pomoc obviněných D. M. a L. A. ve smyslu § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. k oběma uvedeným trestným činům, Nejvyšší soud ho zde považuje za vyloučený. Ze srovnání objektů citovaných trestných činů, jak byly vymezeny výše, totiž vyplývá, že oba poskytují ochranu hospodářským zájmům státu, avšak v případě trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 tr. zák. jde o ochranu ryze fiskálního zájmu státu (nebo jiných příjemců plateb), který je součástí jeho širších hospodářských zájmů. Proto je vyloučeno, aby za situace, kdy pachatel naplnil všechny znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu, čímž porušil zájem státu na správném přiznání, vyměření a zaplacení daně, poplatku a podobné povinné platby, a současně jednal jen proti příkazu mimotrestní právní normy daňového charakteru (např. porušil ustanovení § 114 odst. 2, 3 zákona o spotřebních daních), byl jeho čin posouzen též jako trestný čin porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 tr. zák. Takový souběh by byl možný pouze tehdy, kdyby pachatel sice zkrátil daň, poplatek nebo podobnou povinnou platbu alespoň ve větším rozsahu, ale současně porušil zákaz nebo omezení uvedené v mimotrestní právní normě, jejímž účelem není jen ochrana fiskálních zájmů (viz též rozhodnutí publikované pod č. 26/2001 Sb. rozh. tr.).

Ze všech výše vymezených důvodů proto Nejvyšší soud dospěl k závěru, že námitka obviněných D. M. a L. A. zpochybňující právní kvalifikaci jejich skutku obsaženého pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně jako pomoci k trestnému činu porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 124 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. je opodstatněná. Protože toto právní posouzení nepřichází v úvahu, není důvodu zabývat se výhradami obviněných k subjektivní stránce ve vztahu k zmíněné pomoci.

K námitkám obviněných D. M. a L. A., kterými odvolacímu soudu vytýkají údajné pochybení při ukládání trestu zákazu činnosti, Nejvyšší soud uvádí, že nejsou způsobilé naplnit dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, takže k nim nelze nijak přihlížet. Námitky proti druhu trestu a jeho výměře lze totiž uplatnit pouze prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. řádu, o nějž však obvinění neopírají svá dovolání. Navíc obviněným rozhodně nebyl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, ani jim nebyl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně (§ 49 odst. 1 tr. zák.). Jiné námitky vůči trestu pak nejsou způsobilým dovolacím důvodem podle naposledy citovaného ustanovení (viz rozhodnutí pod č. 22/2003 Sb. rozh.

tr.). Oběma obviněným přitom uložil odvolací soud, který podle 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. řádu částečně zrušil výroky o trestech v rozsudku soudu prvního stupně, za trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 3 písm. c) tr. zák. a za pomoc k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 148 odst. 1, 4 tr. zák. a pomoc k trestnému činu porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 124 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. trest zákazu činnosti v trvání 5 let. Přitom obviněným hrozil podle § 49 odst. 1 tr. zák. trest zákazu činnosti v trvání až na 10 let, když tento trest je přípustným druhem trestu, který lze za splnění podmínek podle § 49 odst. 1 tr. zák. uložit vedle všech ostatních druhů trestů uvedených v trestním zákoně nebo samostatně podle § 49 odst. 2 tr. zák.

V rámci celkového posouzení trestní věci obviněných D. M. a L. A. v dovolacím řízení však Nejvyšší soud nemohl přehlédnout, že odvolací soud vymezil rozsah uloženého trestu zákazu činnosti skutečně příliš široce a nezohlednil v něm ani všechny okolnosti související s posuzovanou trestnou činností, jak namítají obvinění ve svých dovoláních. K tomu však lze odkázat na níže uvedené pokyny uložené odvolacímu soudu pro nové projednání a rozhodnutí věci.

Dále obvinění D. M. a L. A. uplatnili ve svých dovoláních i dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu, který může být naplněn ve dvou alternativách. Podle první z nich je tento dovolací důvod dán tehdy, pokud bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku podaného proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. řádu, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí. Jde o dovolací důvod procesní, který má zabránit porušení práva na přístup strany k druhé instanci, a to zejména ve formě odmítnutí nebo zamítnutí řádného opravného prostředku bez věcného přezkoumání napadeného rozhodnutí. Odvolání obou obviněných však bylo v odvolacím řízení podle § 254 tr. řádu věcně přezkoumáno a odvolací soud podle § 256 tr. řádu rozhodl o zamítnutí odvolání obviněných, protože ho neshledal důvodným. Procesní podmínky stanovené pro takové rozhodnutí odvolacího soudu tedy byly splněny, neboť nedošlo k omezení obviněných v přístupu k odvolacímu soudu, a tudíž nemohlo dojít ani k naplnění zmíněného dovolacího důvodu v jeho první alternativě.

Podle druhé alternativy je dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu naplněn tehdy, pokud v řízení, které předcházelo vydání napadeného rozhodnutí, byl dán důvod dovolání uvedený v ustanoveních § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. řádu. Obvinění pak shledávají v předcházejícím řízení existenci dovolacího důvodu obsaženého v již zmíněném ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu a spočívajícího v nesprávném právním posouzení skutku nebo v jiném nesprávném hmotně právním posouzení. K tomuto dovolacímu důvodu se Nejvyšší soud podrobně vyjádřil již výše a shledal tvrzení obviněných o jeho naplnění částečně opodstatněným.

Obviněný L. A. ve svém dodatku dovolání ze dne 25. 2. 2009 s poukazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu soudům nižších stupňů dále vytýká nedostatečné posouzení stupně nebezpečnosti činu pro společnost ve smyslu § 3 odst. 4 tr. zák.

K tomu Nejvyšší soud uvádí, že s ohledem na všechny popsané rozhodné okolnosti nelze dospět k závěru, podle něhož by snad skutky spáchané obviněným neodpovídaly ani nejlehčím, běžně se vyskytujícím případům trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 3 písm. c) tr. zák. a pomoci k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 148 odst. 1, 4 tr. zák. (viz rozhodnutí pod č. 43/1996 Sb. rozh. tr.). Zmíněné námitky proto považuje Nejvyšší soud za neopodstatněné. Pokud jde o pomoc k trestnému činu porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 124 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., s ohledem na důvodné dovolání obviněných ohledně této právní kvalifikace považuje Nejvyšší soud za bezpředmětné zabývat se otázkou materiální stránky tohoto činu.

Nejvyšší soud nemohl rovněž přisvědčit námitce obviněného L. A., podle níž se soudy nižších stupňů ve vztahu ke skutku uvedenému pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně a posouzeného jako pomoc k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 148 odst. 1, 4 tr. zák. údajně dostatečně nezabývaly posouzením okolnosti podmiňující použití této vyšší trestní sazby z hlediska ustanovení § 88 odst. 1 tr. řádu.

Podle § 88 odst. 1 tr. zák. se k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, přihlédne jen tehdy, jestliže v konkrétním případě pro svou závažnost podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti spáchaného trestného činu pro společnost. V posuzovaném případě je takovou okolností pomoc obviněného L. A. (a spoluobviněného D. M.) doposud neustanovené osobě jako pachateli ke spáchání trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 4 tr. zák., jímž byla způsobena škoda velkého rozsahu ve smyslu § 89 odst. 11 tr. zák., kterou se rozumí škoda dosahující výše nejméně 5 000 000,- Kč. O formálním naplnění této okolnosti není pochyb, protože jak vyplývá z výroku o vině pod bodem 2. v rozsudku soudu prvního stupně, obviněný L. A. (společně s obviněným D. M.) vytvořil podmínky hlavnímu pachateli k takovému zkrácení cla, spotřební daně a daně z přidané hodnoty, z něhož měla vzejít škoda velkého rozsahu, která zde dosáhla výše 15 150 992,- Kč. Při úvahách o tom, zda je v konkrétní trestní věci splněna materiální podmínka pro použití vyšší trestní sazby uvedená v ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák., je nezbytné, aby soud vycházel z komplexního hodnocení stupně nebezpečnosti činu pro společnost, tedy z hledisek demonstrativně vypočtených v ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák.

Stupeň nebezpečnosti konkrétního činu pro společnost totiž není nikdy určován materiálním významem jen jedné, byť i závažné okolnosti, ale komplexem všech okolností případu včetně těch, které skutková podstata trestného činu nezahrnuje. Uplatnění této zásady může mít za následek, že výsledný stupeň nebezpečnosti konkrétního činu bude – i při formálním naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby – značně snižován s ohledem na jiné okolnosti, takže přísnější postih pachatele by nebyl ve shodě s materiálním pojetím trestného činu. Vrchní soud v Olomouci v napadeném rozsudku v podstatě vycházel z uvedených směrnic a s odkazem na právní závěry soudu prvního stupně (viz str. 12 napadeného rozsudku odvolacího soudu) zhodnotil všechny skutečnosti charakterizující čin spáchaný obviněným L. A. Soud prvního stupně přitom v rámci posuzování této otázky konstatoval, že „stupeň společenské nebezpečnosti je vysoký zejména pro význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen“. Odvolací soud pak uvedené závěry soudu prvního stupně potvrdil, přičemž z hlediska hodnocení okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby se zabýval též výší způsobené škody, která podle jeho názoru nijak nezvýšila stupeň společenské nebezpečnosti, neboť byla v konečném důsledku omezena.

Nejvyšší soud k tomu připomíná, že použití ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák. není vyloučeno ani u účastenství ve formě pomoci podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. za předpokladu, pokud v konkrétním případě existují takové okolnosti, které podstatně zvyšují stupeň společenské nebezpečnosti spáchaného činu až na úroveň předpokládanou příslušnou kvalifikovanou skutkovou podstatou (tedy v posuzované věci kvalifikovanou skutkovou podstatou podle § 148 odst. 1, 4 tr. zák.). Jak je přitom v posuzované věci patrné, při spáchání trestné činnosti uvedené pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně obviněný L. A. (společně s obviněným D. M.) vystupovali tak, že pro dosud neustanoveného pachatele zajistili doručení dokladů k nelegálně dovezenému zboží a řidiče pro přepravu tohoto zboží ze Spolkové republiky Německo do České republiky a dále tuto dopravu kontrolovali a koordinovali. Oba obvinění nepochybně věděli o záměru hlavního (neznámého) pachatele nepřihlásit předmětné dovážené zboží (tj. neokolkované cigarety) do celního řízení a nepodrobit ho příslušnému zdanění a zaplacení cla, přičemž k uskutečnění tohoto záměru mu poskytli dostatečnou „logistickou“ podporu. Bez významu není v této věci ani okolnost, že oba obvinění popsaným skutkem v podstatě ve větším rozsahu zopakovali trestnou činnost, které se dopustili i v případě skutku uvedeného pod bodem 1. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního

stupně. Z těchto důvodů nelze z hlediska ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák. zlehčovat význam pomoci obviněného L. A. (resp. obou dovolatelů) k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. k § 148 odst. 1, 4 tr. zák.

Proto Nejvyšší soud nemohl zcela akceptovat námitky obviněného L. A., jimiž z hlediska ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák. zpochybnil právní kvalifikaci skutku pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně jako pomoci k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 148 odst. 1, 4 tr. zák.

Na druhé straně je ovšem v posuzované věci patrné, že pomoc obviněného L. A. (a s ním obviněného D. M.) podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. sice směřovala ke spáchání trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 4 tr. zák., avšak v důsledku zásahu příslušných celních orgánů se obviněným nepodařilo uvést zboží zatajené před celní kontrolou do oběhu na území České republiky. V důsledku zadržení zásilky neokolkovaných cigaret tedy v podstatě nedošlo ani ke vzniku škody ve výši 15 150 992,- Kč, takže zde vzniká i pochybnost – byť obviněnými nenamítaná – zda hlavní (neznámý) pachatel vůbec dokonal trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 4 tr. zák. a jestli obvinění poskytli pomoc k dokonanému trestnému činu této právní kvalifikace nebo jen k jeho pokusu ve smyslu § 8 odst. 1 tr. zák.

Přitom způsobení škody ve výši 15 150 992,- Kč je právě tou okolností, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby ve smyslu § 88 odst. 1 a § 148 odst. 4 tr. zák., proto bylo nutné, aby odůvodňovala závěr, že i za uvedených okolností pro svou závažnost podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti činu spáchaného obviněnými pro společnost. Skutečnost, že se pachatel dopustil trestného činu (§ 89 odst. 1 tr. zák.) jako pomocník, ovšem vyžaduje individuální hodnocení nebezpečnosti činu pro společnost u pomocníka [§ 10 odst. 1 písm. c) tr. zák.], které může být odlišné ve srovnání s pachatelem (§ 9 odst. 1 tr. zák.) trestného činu, přičemž je vždy nezbytné posoudit povahu a význam takové pomoci pro spáchání trestného činu (hlavního) pachatele. Použití vyšší trestní sazby ve smyslu § 88 odst. 1 tr. zák. tak nemusí vždy odůvodnit u pomocníka stejné okolnosti jako u pachatele, zejména když pomocník jen umožňuje či usnadňuje pachateli spáchání určité trestné činnosti (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 12. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1251/2008, publikovaný pod č. T 1165. v sešitě 53 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydává Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2009). Účastenství ve formě pomoci má vždy akcesorickou povahu, jejímž důsledkem je existence příčinného vztahu mezi jednáním účastníka a jednáním pachatele. Proto je třeba se v konkrétním případě vždy vypořádat s tím, jakým způsobem pomoc účastníka ovlivnila provedení trestného činu pachatele, resp. zda má taková pomoc význam i z hlediska naplnění okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby. Navíc při hodnocení uvedených okolností nepostačí v odůvodnění rozhodnutí jen vyjádřit podstatu pomoci, kterou účastník poskytl hlavnímu pachateli, neboť tím není nijak odůvodněno podstatné zvýšení společenské nebezpečnosti takové pomoci ve smyslu § 88 odst. 1 tr. zák.

Protože se soudy nižších stupňů nezabývaly právním posouzením skutku uvedeného pod bodem 2. v odsuzujícím výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, jehož spácháním byli obvinění D. M. a L. A. uznáni vinnými, ze všech zmíněných hledisek, byly naplněny jimi uplatněné dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. řádu. Po zjištění, že dovolání obviněných jsou v těchto směrech opodstatněná, Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. řádu zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. 11. 2008, sp. zn. 3 To 123/2008, v celém rozsahu, přičemž podle § 265k odst. 2 tr. řádu zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na tento zrušený rozsudek, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jeho zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. řádu potom Nejvyšší soud přikázal Vrchnímu soudu v Olomouci, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Vrchní soud v Olomouci jako soud odvolací tak v uvedeném rozsahu (tj. jen ve vztahu k odsuzujícímu výroku o vině pod bodem 2. v rozsudku soudu prvního stupně a ve vztahu k celému výroku o trestu) opětovně projedná trestní věc obviněných D. M. a L. A. na podkladě jejich odvolání a odstraní vady vytknuté tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu. Přitom odvolací soudu bude především respektovat, že obvinění svou součinností k zajištění samotného dovozu neokolkovaných cigaret nemohli naplnit skutkem popsaným pod bodem 2. v odsuzujícím výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně znaky pomoci k trestnému činu porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 10 odst. 1 písm. c) a § 124 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., jejímž spácháním byli obvinění rovněž uznáni vinnými. Poté se odvolací soud vypořádá s ostatními skutečnostmi, na něž poukázal Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí.

Nejvyšší soud dále upozorňuje odvolací soud na nesprávnou formulaci výroku o trestu zákazu činnosti, který byl uložen oběma obviněným, a to pokud jde o označení statutárního orgánu, jakož i na přesnější vymezení rozsahu tohoto trestu v návaznosti na doposud zjištěné skutkové okolnosti. Bude-li tedy odvolací soud znovu ukládat trest zákazu činnosti, zaměří se na jeho správnou formulaci, protože ani jeden z obviněných nevykonával funkci „statutárního zástupce“, ale obviněný D. M. jako jednatel obchodní společnosti D., s. r. o., byl jejím statutárním orgánem a obviněný L. A. působil v této obchodní společnosti jako její společník. Žádná z uvedených funkcí tedy nezakládá postavení „statutárního zástupce“, které navíc příslušné právní předpisy ani neznají, protože buď jde o statutární orgán, resp. člena statutárního orgánu (viz např. § 20 odst. 1 obč. zák., § 13 odst. 2 obch. zák.), nebo o zástupce (§ 22 a násl. obč. zák.). Ohledně obviněného L. A. se pak musí odvolací soud vypořádat s otázkou, zda mu činnost společníka poskytla či usnadnila spáchání posuzované trestné činnosti. Pokud jde o vymezení druhu podnikatelských aktivit, které by mohly být předmětem trestu zákazu činnosti v posuzované trestní věci, musí odvolací soud pečlivě zvážit, zda se oba obvinění skutečně dopustili popsané trestné činnosti v souvislosti se všemi původně uvedenými druhy činností ve smyslu § 49 odst. 1 tr. zák. (např. se zprostředkováním obchodu a služeb, s podnikatelským, organizačním a ekonomickým poradenstvím). Nelze zde mechanicky vycházet z označení živností podle příloh nařízení vlády č. 469/2000 Sb., resp. nařízení vlády č. 278/2008 Sb. a z toho, jaký rozsah podnikání měla obchodní společnost D., s. r. o., zapsaný v obchodním rejstříku.

Při hodnocení okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby ve smyslu § 88 odst. 1 a § 148 odst. 4 tr. zák. u pomoci k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 148 odst. 1, 4 tr. zák., jejímž spácháním byli oba obvinění uznáni vinnými pod bodem 2. v odsuzujícím výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, bude na odvolacím soudu, aby své závěry k této otázce opřel o úvahy vyslovené v tomto usnesení Nejvyššího soudu a znovu posoudil všechny podstatné okolnosti, které v posuzované věci spoluurčují stupeň nebezpečnosti zmíněného trestného činu pro společnost.

Podle § 265s odst. 1 tr. řádu je soud nižšího stupně v dalším řízení vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto dovolacím rozhodnutí a podle § 265s odst. 2 tr. řádu je povinen respektovat zákaz reformationis in peius.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Nemajetková újma, nutná obrana (exkluzivně pro předplatitele)
- Opatrovník (zmocněnec) poškozeného (exkluzivně pro předplatitele)
- Právní styk s cizinou (exkluzivně pro předplatitele)

- Podjatost soudce
- Poškozený (exkluzivně pro předplatitele)
- Odejmutí věci soudci
- Přerušení výkonu trestu odnětí svobody
- Účinné vyšetřování (exkluzivně pro předplatitele)
- Nesprávný úřední postup
- Adhezní řízení
- Poučení o přípustnosti dovolání v trestním řízení (exkluzivně pro předplatitele)